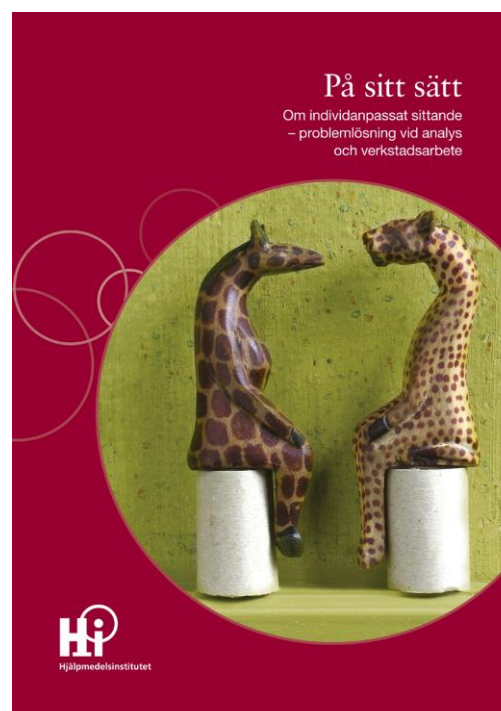

På sitt sätt

Om individanpassat sittande – problemlösning vid analys och verkstadsarbete.

Den här boken gör inte anspråk på att komma med färdiga lösningar. Här presenteras varken diagnosbeskrivningar, konkreta produkter eller klara byggritningar. Istället är den inriktad på metoder för konstruktiva arbetsprocesser. En utgångspunkt för dig som själv vill utveckla ditt sätt att arbeta.

Boken handlar om sittande för personer med funktionsnedsättning. Om arbetsprocessen kring mer avancerad sittanpassning av hjälpmedel, ofta med specialanpassning som ett inslag. Du som läser boken är kanske hjälpmedelsingenjör, -tekniker, -konsulent, förskrivare eller arbetar på annat sätt med sittande och hjälpmedel.

Sammanfattning

På sitt sätt tar upp olika ämnen som rör sittanalys och hjälpmedelsanpassning. Urvalet har gjorts med erfarenhet av vad som påverkar sittanpassningens kvalitet. Men hur definieras då kvalitet i det här sammanhanget?

Både det anpassade hjälpmedlet och sittanpassningen som arbetsprocess behöver hålla en god kvalitet. I hjälpmedlets fall ska det väl tillgodose brukarens behov i vardagens användning, medan arbetsprocessen ska vara den effektiva vägen dit. Det betyder *inte* snabbt åtgärdande av uppenbara problem. Istället handlar det om att hitta långsiktiga lösningar för välanalyserade behov.

Boken är inte någon ”receptsamling” i första hand, snarare en inspirationskälla. Den vill stimulera till förståelse för sittanpassningens samband och till utveckling av nya lösningar.

Introduktionen tar upp betydelsen av förhållningssätt och metoder. Arbetet med individuell sittanpassning kräver att utövaren ser sig själv som en kreativ problemlösare. Det gäller att ha ett strukturerat och metodiskt arbetssätt.

Vid problemlösning är det bra att se *funktioner* som en *föreställning om tillgodosedda behov*. Med det synsättet kan funktionerna värderas och prioriteras mot varandra, innan man tar ställning till hur de ska åstadkommas – innan hjälpmedlet väljs ut. Kommunikationen låser sig inte vid praktiska lösningar på ett tidigt stadium, utan hålls öppen för enkla och rationella sätt att möta behoven.

Bedömning och analys handlar om mötet med brukaren. Kommunikationen, som ska klargöra behov och förutsättningar, måste ges tillräcklig uppmärksamhet. Den skapar grunden för det fortsatta arbetet. Kan man målmedvetet leda samtalet, hålla ett gott diskussionsklimat och se till att alla involverade är delaktiga, då ger mötet också ett bra arbetsunderlag. I den fysiska sittanalysen behövs sedan passande mätverktyg och metoder för dokumentation.

Åtgärder i hjälpmedlet beskriver hur man åstadkommer positionering och andra funktioner. Människan i hjälpmedlet lyder under naturens fysikaliska lagar. En analys av sittställningen utifrån dessa principer visar på orsaken till problemen. Kunskapen används också när lösningarna ska tas fram. Bäckenet, ryggen och höftlederna har en central roll i sittandet. Att se på kroppsdelarnas rörliga och låsta felställningar utifrån de fysikaliska principerna, är en väsentlig del i anpassningsarbetet.

Sittytan är ett begränsat område där många funktioner ska förenas. *Tryckutjämnning, stabilitet och möjlighet till variation* är i konkurrens med varandra. Genom att definiera var i sittytan dessa och andra funktioner behövs, blir det lättare att prioritera och göra goda kompromisser.

Hur hjälpmedlen tolkas och används belyser vikten av information, i och kring produkten. Informationen vägleder oss till hjälpmedlets funktioner och kan se ut på många olika sätt, från bifogad bild och text till vad produkten säger med sin form. Att välja hjälpmedel som tydligt informerar om sig själva gör att funktionerna blir tillgängliga i brukarens vardag. Gör man egna anpassningar bör man utforma dem så att det inte uppstår onödiga missförstånd.

Material och tillverkning presenterar material, utrustning och metoder för sittanpassningens verkstadsmoment. Tryckutjämnande material är antingen *fjädrande* eller *flytande* och följer kroppens form och rörelser, detta på bekostnad av stabiliteten. De används till dynor och polstring av olika stöd tillsammans med skivmaterial och textila klädselar. För bearbetningen av skum- och skivplast krävs särskilt utrustade sågar, fräsar och möjlighet till uppvärmning. Sittanpassningen kan effektiviseras om man lägger tid på att rationalisera upprepade arbetsmoment och tar fram förlagor som är enkla att arbeta efter. Vid tillverkning av sittdynor med uppbyggnader och materialmöten, är det viktigt att följa kroppens form och inte skapa obehagliga tryckpunkter.

På sitt sätt är skriven för Hjälpmedelsinstitutet 2010, med stöd från Norrbacka-Eugeniastiftelsen.

Beställning

Boken kan beställas från Gripe Produkt- & Metodutveckling, martin@gripe.se.